30. 10. 2026
Atrium Žižkov

Richard Röbel

Prague Contemporary Music Festival

Contempuls

30. 10. 2026
ATRIUM ŽIŽKOV

RICHARD RÖBEL – TIMING FRAGEN
PROGRAM

19:00

1. **Jakub Rataj** (CZ):
   For Harpsichord

2. **Lydia Weißgerber** (D):
   warten bei wein und speisen für Cembalo solo

3. **Michael Quell** (D):
   Διακύμανση κενού – vacuum fluctuation für Cembalo

4. **Ernst Helmuth Flammer** (D):
   Diskontinuum – sich verwandelnd - zerfasernd

5. **Tobias Schick** (D): *Between Opposites*
   1. Arpeggio-Maschine
   2. Rush Hour: Presto

6. **Filip Gołdanowski** (PL):
   *OPUS 39: Che oscura il cielo… II **

7. **Adriana Hölszky** (D):
   Decorum

Richard Röbel: cembalo

** světová premiéra*

Richard Röbel

Německý cembalista, klavírista a skladatel Richard Röbel představuje interpretační možnosti historických klávesových nástrojů v kontextu soudobé hudby. Svá studia kompozice, hudební teorie a klavíru absolvoval na Vysoké hudební škole Carl-Maria von Webera v Drážďanech, na která navázal studiem historických klávesových nástrojů na Státní vysoké hudební škole v Trossingenu. Je držitelem řady ocenění, například z celoněmeckých soutěží Jugend musiziert a Jugend komponiert, ceny pro mladé skladatele a muzikology či stipendia Saské Mozartovy společnosti. Jako interpret spolupracoval s významnými tvůrci, jako jsou Helmut Lachenmann nebo Wolfgang Rihm, a v oblasti kompozice se soukromě vzdělával u Ernsta Helmutha Flammera. Jeho autorská díla interpretovala tělesa jako ensemble recherche či Drážďanská filharmonie. V současné době spolupracuje s hudební nadací NEOS na CD kolekci Timing Fragen, pro kterou vzniklo patnáct nových skaldeb pro sólové cembalo. Pedagogicky působil v Trossingenu a od roku 2020 vyučuje na Konzervatoři Roberta Schumanna.

Jakub Rataj

Český skladatel orchestrální, komorní a elektroakustické hudby Jakub Rataj ve své tvorbě ohledává fyzický rozměr zvuku a úzce propojuje zvukové struktury s vnitřním prostorem hudební percepce. Jeho díla znějí na předních světových festivalech (Pražské jaro, ISCM World New Music Days, Impuls Graz) a pravidelně spolupracuje se špičkovými ansámbly, mezi něž patří Klangforum Wien, Quatuor Tana, Trio Catch či Ostravská banda.

Na půdě pražské HAMU, kde rovněž absolvoval doktorské studium, založil a čtyři roky umělecky vedl uskupení mladých hudebníků Ensemble Terrible. Kompozici a nové technologie studoval také na pařížské Conservatoire. Vedle skladatelské činnosti působí jako zvukový designér v Českém rozhlase, vyučuje na Západočeské univerzitě v Plzni a od roku 2025 zastává pozici uměleckého ředitele festivalu Contempuls.

For Harpsichord (2025)

Skladba For Harpsichord je založena na konfrontaci dvou kontrastních hudebních prvků. První z nich tvoří komplexní zvuková masa, která pulzuje v neustále se proměňujících rytmických „buňkách" – struktura, jež se organicky vyvíjí a zároveň vykazuje mechanickou neúprosnost.

Druhým prvkem je melodický motiv – sólový hlas, který se snaží vynořit z frenetického zvukového prostředí a postupně se z něj emancipovat. Neprosazuje se silou ani ostrostí, ale vytrvalou jemností. Zatímco okolní zvukový svět je často formován ostrými, staccatovými impulzy, sólový hlas nachází svou výrazovou sílu v legatové artikulaci, čímž vytváří zřetelný kontrapunkt.

Pro skladbu jsou charakteristické časté a náhlé změny tempa. Každé nové tempo nepředstavuje pouze proměnu rytmické struktury, ale také posun zvukového světa: základní pulsace každého tempa je chápána jako fundamentální frekvence příslušného harmonického kosmu. S každou změnou tempa se

tak proměňuje nejen způsob artikulace a tvar hudebních gest, ale i celkový zvukový charakter skladby a samotného nástroje.

Ústřední myšlenka skladby – soužití dvou protikladných zvukových světů – je nahlížena stále z nových perspektiv, podobně jako obraz pozorovaný skrze různobarevná a rozdílně broušená skla.

Lydia Weißgerber

Lydia Weißgerber (*1975) je německá skladatelka, varhanice, hudební teoretička, muzikoložka a pedagožka. Narodila se v Drážďanech, kde vystudovala kompozici a hru na varhany na Vysoké hudební škole Carla Marii von Webera (Hochschule für Musik Carl Maria von Weber). Následně zde absolvovala postgraduální mistrovské studium kompozice u Jörga Hercheta a hudební teorie u Clemense Kühna (diplom a koncertní zkouška 1999/2001) a získala doktorát v oboru muzikologie. Působí jako vysokoškolská pedagožka a věnuje se kompoziční i interpretační činnosti se zaměřením na soudobou hudbu. Je spoluzakladatelkou a interpretkou koncertní řady MODUS VIVENDI – Forum für zeitgenössische Orgelmusik, založené v roce 2007. Jako varhanice nahrála mimo jiné profilové album z varhanního cyklu Namen Gottes Jörga Hercheta na Jehmlichových varhanách v kostele Martina Luthera v Drážďanech. Ve své kompoziční tvorbě se věnuje komorní, sólové, varhanní i orchestrální hudbě a pravidelně spolupracuje s předními interprety současné hudby a s nadací NEOS Musikstiftung.

warten bei wein und speisen für Cembalo solo (2025)
Věnováno Richardu Röbelovi

Skladba vychází z řady drobných „experimentálních situací“, v nichž se na základě rychlejšího či pomalejšího opakování tónů zkoumá, jak mohou z nehybnosti setrvávajících zvukových ploch vznikat melodické struktury, nebo jak se k jejich vzniku alespoň přibližovat, podle toho, na co se soustředíme.

Obraz čekání odkazuje k otevřenému způsobu naslouchání, který může, ale nemusí přijímat nabízející se souvislosti. Jednotlivé detaily do sebe možná zapadnou teprve při zpětném pohledu od samotného konce skladby.

Je to však čekání „u vína a jídla“, nikoli strádavé či odříkavé, nýbrž čekání, v němž nás konejší zvuková plnost přítomného okamžiku.

Michael Quell

Michael Quell (*1960) studoval v letech 1981–1985 klasickou kytaru, hudební pedagogiku a muzikologii na Vysoké škole hudební a dramatické ve Frankfurtu nad Mohanem, a rovněž filozofii a teologii na tamní Goethe-Universität. Současně studoval kompozici u Hanse-Ulricha Engelmanna a v letech 1985–1989 v mistrovské třídě u Rolfa Riehma. Michael Quell žije jako skladatel ve Fuldě a od roku 2008 působí jako docent hudební teorie, analýzy a estetiky na muzikologickém institutu Goethe-Universität ve Frankfurtu. Pravidelně také hostuje na dalších vysokých školách. Získal řadu objednávek na nové kompozice a jeho díla byla mnohokrát mezinárodně oceněna (mj. Toyoko Yamashita Kompositionspreis 1989 v Berlíně, výběr k premiéře v rámci soutěže Gaudeamus 1988 v Amsterdamu, Elisabeth Schneider Kompositionspreis 2003, Barlow Commissioning Award 2011 a cena Bowling Green State University 2013 v USA). Jeho díla zazněla na řadě mezinárodních festivalů (Festival de musique Montreux-Vevey, Gaudeamus Musikwoche, Darmstädter Ferienkurse, Wittener Tage für neue Kammermusik, Perth Festival, Sound Ways Festival v Petrohradu a další) i v renomovaných koncertních řadách po celém světě. Vysílala je většina německých a celá řada evropských, kanadských i amerických rozhlasových stanic. Těžištěm Quellovy práce je zkoumání možností kompozice v rámci interdisciplinárního dialogu. Jeho partitury vydávají nakladatelství Edition Gravis a TONOS-Musikverlag, nahrávky vycházejí mj. u labelu NEOS (tři profilová CD).

Διακύμανση κενού – ***vacuum fluctuation für Cembalo*** (2026)

Myšlenkovým východiskem kompozice jsou koncepty a představy spojené s fyzikálním teorémem vakuové fluktuace z kvantové teorie pole. Podle této teorie ve vakuu na extrémně krátký okamžik vznikají páry částic, elektronů a jejich antičástic, pozitronů, doslova z ničeho než se opět okamžitě vzájemně vyruší. V kosmické inflaci, fázi těsně po velkém třesku, se tento fenomén podle převládající teorie významně podílel na vzniku makrostruktur našeho dnešního vesmíru. Jednalo se o ty vůbec nejnepatrnější výkyvy hustoty v nejranější fázi, které nakonec umožnily existenci dnešního vesmíru v celé jeho rozmanitosti a komplexitě. Tato představa se v kompozici stává formotvorným a strukturálním principem. Celý kosmos díla se tak rodí ze stěží znatelných fluktuujících zvukových polí, a až v průběhu skladby se zjevuje ve své plné mnohotvárnosti.

Začátek skladby je koncipován jako svět vnitřně extrémně diferencovaných struktur které se důsledně pohybují na samé hranici vnímatelnosti a uchopitelnosti, přičemž vždy jen na krátký okamžik nechávají náhle zablesknout a prosvitnout jednotlivým strukturálním prvkům.

První část díla, pohybující se dynamicky výhradně v rovině ppp a vyznačující se mikrotonální strukturou, vyžaduje techniku hry, při níž se struny netrhají brkem, jak je obvyklé, nýbrž se jich hráč pouze dotýká. Nazdory tomu, že takto vytvořený enigmatický svět fluktuujících struktur a mikrotonálních zvukových polí se v první fázi kompozice pohybuje vždy těsně na prahu slyšitelnosti, skrývá v sobě veškeré strukturální síly skladby. Ta se pak v dalších částech rozvíjí již za pomoci konvenčních instrumentálních technik nejrůznějšími způsoby, čímž dává vzniknout zcela novému, výrazně mnohotvárnému hudebnímu světu, který se nicméně zrodil z toho prvotního.

V plošné střední části kompozice se tyto fluktuující struktury nakonec překlopí do zcela nové sféry uvnitř nástroje, v níž pulzace předtím generované na klávesách nyní vytvářejí strukturu neukotvených, plynoucích výšek tónů… a nakonec zcela nečekaně… vrženost do permutativního světa těch nejheterogennějších prvků vytvářených uvnitř nástroje… Fluktuace opět na zcela nové úrovni, a přesto vzdáleně, mnohonásobně propletená… extrémně široce rozklenutý horizont při současné maximální koherenci spletitého kosmu.

Skladba *Διακύμανση κενού – vacuum fluctuation* vznikla na objednávku cembalisty Richarda Röbela, jemuž je také věnována, poprvé zazněla 20. května 2026 v Saské Kamenici.

Ernst Helmuth Flammer

Ernst Helmuth Flammer se narodil v roce 1949 v Heilbronnu. V letech 1969 až 1972 studoval matematiku a fyziku; poté hudební teorii, hudební vědu, dějin umění a filozofie. Od roku 1976 studoval kompozici u Klause Hubera, Briana Ferneyhougha a Paula-Heinze Dittricha. Od roku 1977 pravidelně publikuje články o Nové hudbě, její estetice a filozofii a podílí se také na knižních projektech.

Od roku 1980 působí Flammer jako skladatel ve svobodném povolání. Pravidelně také pořádá hostující přednášky, tvoří pro rozhlas a zasedá v porotách. V letech 1985–1987 byl uměleckým ředitelem festivalu Ensemblia v Mönchengladbachu a ve stejné funkci působil v letech 1985–1990 i v souboru ensemble recherche ve Freiburgu. V roce 1993 založil v Heilbronnu Mezinárodní klavírní fórum…antasten…, dosud světově unikátní festival nové klavírní hudby, který se konal jako bienále až do roku 2003.

Ernst Helmuth Flammer je držitelem cen a ocenění z Baden-Badenu, Drážďan, Freiburgu, Hannoveru, Paříže, Parmy, Říma a Stuttgartu a obdržel řadu skladatelských zakázek v Německu i v zahraničí. Jeho díla byla premiérována na mnoha festivalech a uvedena či nahrána všemi národními i mnoha mezinárodními rozhlasovými stanicemi. Jeho tvorbu mapují nahrávky vydavatelství WERGO a NEOS a také rozsáhlý varhanní cyklus superverso vydaný labelem ORGANUM CLASSICS.

Diskontinuum – sich verwandelnd – zerfasernd (2018)

Hudba coby mnohotvárný a diskurzivní fenomén by ve své jednotě utvářené formou, jež ji drží pohromadě, měla být v souladu s realitou lidského bytí diskurzivní a heterogenní. Měla by taková být sama ze sebe a kvůli svému uměleckému nároku. K němu by se měla přibližovat jako ke korelátu skutečnosti, jež není pouhou svou vnímanou částí. Vše homogenní, statické a neměnné zkrátka neodpovídá prostému a samozřejmému faktu, že jakýkoliv existující život, a tím i bytí, představuje neustálé postupování, neustálou proměnu, tedy zázrak, včetně jeho jedinečnosti a neopakovatelnosti. Co by toto mohlo odrážet lépe než mnohotvárnost v utváření hudební morfologie? Zbytek je jen konvenční manýra, umělecké řemeslo.

Polyfonie ve spojení se subtilní variační technikou v této skladbě zajišťuje rozmanitost a variabilitu jakožto existenciální axiom. Polymorfně prostupuje i do spíše repetitivních a navenek homofonních úseků… Neustále se však vrací ke svému otevřenému, výchozímu stavu. Doplňují ji nově se přidávající portamenta a další ozdoby připomínající manýristické hříčky barokní tradice. Proměna celé morfologie se v této skladbě neděje disruptivně, nýbrž kontinuálně. Střídání jednotlivých úseků se navenek jeví jako diskontinuální, což odpovídá různým skupenstvím hudebního materiálu. Výchozí materiál všech hudebních parametrů a jejich vzájemných vztahů zastupuje celé dílo.

Každý rytmus, ať už se zdá být jakkoliv vzdálený od svých počátků, lze snadno odvodit z rytmů prvních čtyř taktů, a totéž platí i pro harmonický princip. Díky tomu se v průběhu skladby neustále rozrůstá rozmanitost gest. A to dokonce i v průběhu jejich postupného rozpadu, který je zároveň rozpadem hapticky vnímatelného faktoru času… Strukturální rozpad morfologie ukazuje gesta v jejich izolovanosti, což lze jednak vykládat jako alegorii sociálního rozpadu globalizované společnosti, ve své vnitřní erozi to však zároveň naznačuje i podzim života. Vše se tiše a prosvětleně loučí, zatímco předtím se to dynamicky dralo vpřed. Nejen diskontinuum je kontinuální, ale existuje také kontinuita, která je diskontinuální. Diskontinuální je dialektický princip v mnohosti skutečného.

Toto dílo je věnováno Thomasi Janssenovi, svému iniciátorovi a zadavateli.

Tobias Schick

Tobias Eduard Schick (*1985) studoval kompozici mj. u Marka Andreho, Ernsta Helmutha Flammera a Manose Tsangarise, elektronickou hudbu u Franze Martina Olbrische a rovněž hru na kontrabas a klavír. V roce 2017 získal doktorát za muzikologickou práci zkoumající vztahy ke světu v hudbě Mathiase Spahlingera. Obdržel řadu cen a stipendií, působí jako autor na volné noze a pravidelně publikuje texty o hudbě 20. a 21. století. V letech 2015 až 2022 vyučoval muzikologii a hudební analýzu na Vysoké škole hudební Carla Marii von Webera v Drážďanech. Od roku 2022 žije jako nezávislý skladatel a muzikolog ve Freiburgu.

Between opposites (2024)

1. Arpeggio-Maschine

2. Rush Hour: Presto

Nástroj cembalo je v mé představě neoddělitelně spjat se starou hudbou, neboť od konce 18. století postupně vycházel z užívání a jisté renesance se dočkal až ve 20. století. Skladba between opposites se proto vztahuje k řadě dualismů, s nimiž se setkáváme v barokní a raně klasicistní hudbě, a jejichž případné iritující momenty mohou mít produktivní účinek tím, že odkazují na zásadní otázky. Patří k nim například dvoudílné formy jako preludium a fuga nebo dvousvětá sonáta, jejíž části často stojí v příkrém, nebo zkrátka zcela odlišném kontrastu. Ačkoliv se tyto části často skládají z protichůdných charakterů, které na sebe strukturálně nijak nenavazují, mohou i tak tvořit jednotu. Je však třeba pamatovat i na kontrast mezi zvukovou nádherou a momenty ticha, který zároveň odkazuje na dualismus struktury a ornamentu. Přestože ornamentika díky bohaté interpretační praxi často dominuje celkovému obrazu, z pohledu hudební teorie byla po dlouhou dobu degradována jako cosi akcidentálního (nahodilého). Tento rozpor mezi vnímáním a výkladem může vést ke zpochybnění obecně přijímané hierarchie mezi povrchem a strukturou. Dvousvětý dílo between opposites tyto protiklady reflektuje a zároveň hledá aspekty přechodu a zprostředkování. Zvláštní význam zde má arpeggio, které nesleduje pouhou konvenci výzdoby, ale jehož možnosti a kategoriální hranice jsou zde systematicky prozkoumávány.

Filip Gołdanowski

Mladý polský skladatel (*2008) se kompozici věnuje již od roku 2015. Koncertně debutoval o čtyři roky později na Hudební univerzitě Fryderyka Chopina, kde v autorském provedení představil svá Čtyři preludia pro klavír. Na stejné akademické půdě později uvedl i další vlastní kompozice FOR KOS… a Miniatury. Jako stipendista Polského dětského fondu následně svá díla prezentoval také na Královském zámku ve Varšavě a na jaře roku 2022 odehrál samostatný recitál složený ze šestnácti autorských skladeb, na což o rok později navázal uvedením díla Corale ve varšavském sále Nowa Miodowa.

Mimořádně úspěšný pro něj byl rok 2023, který mu přinesl řadu ocenění. Jeho komorní díla Frammenti a Trio „Le Temps qui a été divisé" získala druhou a třetí cenu na 23. ročníku celostátní skladatelské soutěže UFM ve Varšavě. Kompozice pro komorní orchestr MY WILD DREAMS OF REPETITIONS pak zvítězila v soutěži pořádané Lublinskou filharmonií. Výrazně na sebe upozornil rovněž v Německu – na podzimních workshopech „Jugend komponiert" zaznělo jeho trio A Short Story a na stejném fóru (v rámci 28. ročníku Landesbegegnung) získal první místo za skladbu Episteme-a pro kontrabas a klavír. V samotném závěru roku 2023 pak obdržel speciální…

OPUS 39: Che oscura il cielo… II (2026)

Skladba *OPUS 39: che oscura il cielo… II*, zkomponovaná pro Richarda Röbela, je součástí stejnojmenného triptychu pro sólové nástroje, jehož další části jsou určeny pro sólový klavír s rozšířenými technikami (č. 1) a sólovou violu (č. 3). Kompozice z této série představují v jistém smyslu kompromis mezi principy, z nichž vyrůstají má díla nesoucí označení „OPUS" (to zde nedeklaruje tradiční opusové číslo, nýbrž fakt, že skladba vznikla v částečném či úplném souladu s mou uměleckou filozofií a slovo opus je tak přímo součástí jejího názvu), a čistě emocionální, subjektivně vnímanou hodnotou hudebního díla.

Adriana Hölszky

Adriana Hölszky (*1953) je skladatelka a klavíristka maďarsko-německého původu. V letech 1959 až 1969 studovala hru na klavír v Bukurešti a v roce 1976 přesídlila s rodinou do Německa. Zde pokračovala ve studiích kompozice na Vysoké škole hudební ve Stuttgartu u Milka Kelemena a také ve studiu klavíru a komorní hry. Působila jako docentka kompozice (mj. na festivalu Time of Music ve Finsku) a v letech 1997 až 2000 vyučovala jako profesorka kompozice na Vysoké škole hudební a divadelní v Rostocku. Od roku 2000 do roku 2013 působila coby řádná profesorka kompozice na salcburském Mozarteu. Je členkou Akademie umění v Berlíně a Bavorské akademie krásných umění v Mnichově.

Decorum (1983)

Decorum *pro cembalo (1983) představuje neporušený, ba přímo radostný protisvět virtuózně pružné skladby v tom nejlepším slova smyslu, plný potěšení z cvrčivého osamostatnění toho mechanického.*

Gerhard R. Koch

Decorum: Zábavné repetitivní figury a jasné cvrčivé tóny, aforistické pasážové předivo a akordické miniatury se skládají v cembalovou piecu Decorum, která zní stejně efektně jako půvabně.

Gerth-Wolfgang Baruch

Redukce zvuku na pouhé jedno cembalo dává zvlášť zřetelně vyniknout charakteristickému rysu hudby Adriany Hölszky: protichůdná východiska, stejně jako do mnoha odstínů zřetězené zvukové elementy, se překrývají, třou, zakliňují nebo do sebe navzájem přesouvají. V její hudbě se však neustavují k tomu, aby v rámci lineárního procesu dospěly k nějakému jasnému „výsledku". Energii této hudby, která neustále hrozí propuknutím, nelze spoutat do lineárních drah; pohybuje se na mnoha úrovních současně nebo se kolážovitě vrství přes sebe a k sobě.

Christian Scheib

Ve skladbě Decorum je zřetelně slyšitelný rozdíl mezi periodickým a aperiodickým sledem jednotlivých zvukových buněk. Stejně tak se v posluchačském zážitku odlišuje rubatově plynoucí čas od času hranatě se drolícího. Rytmické napětí figur tvořené tečkovanými a dvojitě tečkovanými rytmy tak přispívá ke kontinuálně vnímatelnému nepřetržitému konfliktu.

Adriana Hölszky

za podpory:

Ministry of Culture
of the Czech Republic

Státní fond kultury ČR

Conseil
des arts
et des lettres
du Québec

mediální partneři:

Vltava
Český rozhlas

HIS VOICE

czech music *quarterly*